

א. רש"י ד"ה החדש הזה לבס.

- מהו פירוש המלה "חדש" לפי מדרשו הראשון?
 מהו פירוש המלה "חדש" לפי מדרשו השני?
- למה לא הסתפק רש"י בהבאת פשוטו של מקרא ומה הכריחו להקדים לו את מדרש חז"ל?

ב. דמב"ן ב' ד"ה החדש הזה לכם עד * טעם החדש הזה לכם.

1. מה הקשיחות הסוגות במסוקים שעליהן עוצה הרמב"ן?
- ד"ה החדש הזה לכם עד סוף דבריו לפסוק ב'.
2. למה אין שמות לחדשים בכל ההזרה - לדעתו?
3. מה היא ההשקפה בין מנין חדשי השנה לבין מנין ימי השבוע?
וע' רמב"ן שמות כ' ח' ד"ה זכור את יום השבת
החל מן ובמכילתא ד' יצחק אומר עד"ו זה פסוקו של מקרא.
4. כיצד מפרש הרמב"ן את מאמר חז"ל "שמות החדשים העלו עמהם טבבל"?
5. לסם מה נעזר הרמב"ן בפסוקים ירמיהו ס"ז י"ד - ס"ו?
6. מה רוצה הרמב"ן להוכיח ע"י הפסוק ממגילת אסתר ג' ד'?

ג. ד"ר. הרב: "ראש חדשים" אין פרושו החדש הראשון, שאם כן היה חלי הפסוק השני "ראש
החודש" כופל הענין בלי דוט טעם. בכל מקום בחנ"ך שאנו מוצאים את המלים ראשי חדשים
אין פרושו החדשים הראשונים אלא התחלות החדשים. לפיכך "חדש" אין מובנו הראשוני "ימי
החדש" אלא "התחדשות הלבנה". כמו "עולת חודש בחודשו": מחר חודש (שמואל א' כ'), הדיכב
ומועדיכם. (ישעיה א') (המונה "חדש" ל"ימי החדש" אינו אלא מושג מוטעל). כמראה
הקבה"ו על אור הלבנה המתחדשת ברבור "החדש הזה לכם...", היחה הכונה כמאמר המפורש
(ראש השנה כ' ע"א) (וע' רש"י ד"ה הזה): "כזה ראה וקדש" = "כמראה הזה תראו ותקדשו
לכם את התחלת החדשים". מאחר שהצו אינו מתחיל ב"דברו אל כל עדת בני ישראל" אלא מכוון
ומפנה רק אל מסע ואהרן, הרי מודגש בהז גם בכאן, מה הנמסר לנו בתורה שמעל פה, שקביעת
ראשי החדשים נמטה לבית דין מומחה שהם כמאמר ואהרן בדרום, אשר אליהם נאמר: "החדש הזה
לכם... עדות זו מסורה לכם". (רה"ש כ"ב ע"א, כ"ה ע"ב).

"החדש הזה לכם ראש חדשים" פירושו איפוא - הדרוש הלבנה הזה יהא לכם סמל להתחדשותכם, כלומר, ההסתכלות בהתחדשות הלבנה הביאכם להתחדשות עצמכם.... לפיכך לא נאמר "החדש הזה ראש חדשים" אלא "לכם ראש חדשים", ללמדך שאין ענינו כאן בקיעות החדשים האסטרונומיים אלא השבוע נפשותינו בחדשינו. (כבר העיר ר' עובדיה בפרושו להלכות קידוש החדש לדב"ם" שאל ראשי החדשים ימים טובים יאמר "החדשים ומועדיכם" בעוד שיום הסביעי הקבוצ וצמח לא נקרא מעולם שבחם).....

קדוש החדש נקבע, כדי שנטאף לעתים מזומנות להתחדשות רוחנית וכוסרית ע"י סיבה אל ה",
הז"ל הביעו רעיון זה בקצור נמרץ: "החדש הזה לפט" - בדוגמא שלכם, רצונם לומר: התחדשות
הלבנה היא לכת לדוגמא ולמופת, בלי הפך מתחדש מזמן לזמן, בלי סיבה מתחדש אל ה", בלי
הקרנה חוזרת ותתחדש חמיד מאורו וחורמו, היינו מתרחקים יותר ויותר ממנו, היינו נחשבים -
בלי מים - לבלתי מסוגלים לקבלת טעם האור הנאצל ממנו, היינו הולכים קודרים יותר
ויותר ולפתחנו היו ל"כבדים" ול"חזקים" כלב פרק, חסום אורחו ומפנינו לא יעזרנו
לחטובה.... כן מבחר ה"חדש" את הגאולה מן החטא ומן הרע. לפיכך נקבעה מצות קדוש החדש
בפתח בנינו הלאומי. אמת זו טכאה המצוה ללמדנו היא אכן הפנה של תודעתנו הישראלית
המבדילה אותנו לחלוטין מן העכו"מים". זו איננה מצוה בחדוש, לא באדם ולא באלוהים -
אליליו. לפי אמונתה נגזר הכל ע"פ חק הברזל של ההכרח. כל יום הוא חוצאה הכרחית של
יום אחרון וכל מחר תולדה הכרחית של היום. כפסירתם כבריאת "יש מאין" - כן כושרים חט
במציות "יש מאין" ע"י בחירה חסית של האדם ובמצויאות "יש מאין" בגורל האדם. החטא והרע
הנכחד יולידו לעולם עד חטאים ורעות.

1. לפי איזה מסגרי פרומי רכ"י פירם הידס את פסוקנו ומה המריצו לבחר בפירוש זה?
2. מה הרעיון המרומז לדעתו במלת "לכח"?
3. מהו טעם מצוה קדוש החדש לפי דעתו?

יש לשלוח תשובות וגם שאלות לגב' ד"ר נחמה ליבוביץ, ירוסלים קרית משה.